

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ:

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ

ISSN 1986 - 2709

ΧΛΩΡΑΚΑΣ

Έδοση μηνός Απριλίου 2023 EMAIL: k.tarakoudes@cytanet.com.cy - tel: 99435899

Τύποις, εκδότης, ιδιοκτήτης και συντάκτης περι τα γεγονότα και ζητήματα,
Κυριάκος Ταπακούδης

ΖΩΗ, ΓΕΝΝΗΣΗ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΗ ΧΛΩΡΑΚΑ ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΧΡΟΝΙΑ

Έως σήμερα διατηρούμε ήθη και έθιμα που κρατάνε από βάθος χρόνου, τα οποία διαδόθηκαν από γενιά σε γενιά. Είναι έθιμα συνδεδεμένα με την θρησκεία μας, και τις παραδόσεις μας και καταδεικνύουν τη διαβίωση και τον πολιτισμό των προγόνων μας.

ΧατζηΕλενούα η μαμμή

ΚΑΤΑ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ

Εάν ήταν βραδεία η γέννα, άνοιγαν όσα έπιπλα είχαν κλειδαριά όπως συρτάρια, αρμαρόλλες, ώστε τοιουτοτρόπως πίστευαν πως ανοίγει η μήτρα και ξεγενιέται το μωρό.

Εάν επίσης η γέννα καθυστερούσε πλέον του κανονικού, πίστευαν ότι κάποιος τη μάτιασε ή την καταράστηκε, και έπρεπε να τον εύρουν και να τον παρακαλέσουν να πλύνει τα χέρια του, και με το απόπλυμα πότιζαν την ετοιμόγεννη.

Για τη γέννα φώναζαν τη μαμμή η οποία έβαζε την ετοιμόγεννη να καθίσει σε ειδική καρέκλα και την ξεγεννούσε. Έπλενε το μωρό με χλιαρό νερό όπου μέσα έριχνε κρασί, ζάχαρη και άλας, και το περιτύλιγε με ύφασμα από ρούχο του πατρός του, ώστε όταν μεγαλώσει να του μοιάσει. Έδενε σφιχτά με μεταξωτή κλωστή τον ομφάλιο λώρο, και τον έκοβε με ένα ψαλίδι, και τον καυτηρίαζε με τη φλόγα ενός κεριού.

Το υπόλοιπον του ομφάλιου λώρου, τον έθαβαν για να μην φαγωθεί από γάτο ή σκύλο, διότι πίστευαν πως το παιδί άμα μεγάλωνε θα γινόταν κακός άνθρωπος.

Τις τρεις πρώτες ημέρες η λεχώνα έπρεπε να συντροφεύεται, διότι αν έμενε μόνη θα την άγγιζε ο έξω από δω, ενώ το μικρό παιδί όσο έμενε αβάπτιστο, έπρεπε να είναι συνεχώς με τη μητέρα του, για να μην το αλλάξουν με ένα άλλο μωρό οι ανεράδες.

Και πίστευαν πως το μωρό αν γεννιόταν Κυριακή του Πάσχα, θα ήταν τυχερό στη ζωή του.

Μετά τις 40 μαζί με το μωρό πήγαιναν στην εκκλησία για να διαβαστούν από τον παπά.

Βάφτιση κόρης Χαρ. Καραμανλή

Βάπτιση

Αν το μωρό ήταν άρρωστο για να πεθ'ανει, το σήκωναν και το βάφτιζαν στον αέρα.

Η βάπτιση γινόταν μετά τις 40 μέρες της γεννήσεως, και συνήθως μέσα στον πρώτο χρόνο. Το όνομα που διαλεγόταν ήταν είτε του ενός παππού, είτε της μιας στετές (γιαγιάς). Ένεκα της επιλογής, δημιουργούνταν κακοφανίσματα και Ομηρικοί καυγάδες, έτσι πολλοί γονείς διάλεγαν ένα Ομηρικό όνομα για να μην κακοφαίνεται κανενός.

Τα παλιά χρόνια συνήθιζαν να βαπτίζουν τα μωρά ημέρα Σάββατο, ώστε την επόμενη μέρα Κυριακή, να το μεταλάβουν.

Μετά το μυστήριο, ο τατάς κρατώντας το μωρό αγκαλιά και ακολουθούμενος από τον ιερέα, τους γονείς και όσους είχαν παραστεί στη βάπτιση, πήγαιναν εν πομπή στο σπίτι των γονέων. Η μητέρα στεκόταν εντός της θύρας, και αφού έκανε τρεις μετάνοιες, παραλάμβανε το μωρό από τον τατά, ο οποίος στεκόταν στο κατώφλι. Ύστερα ασπαζόταν το χέρι του ιερέως και του αναδόχου, και εισέρχονταν όλοι εντός της οικίας όπου έστρωναν γλέντι.

Δημοτικό σχολείο Χλώρακας 1949

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σε δημοσίευμα της η εφημερίδας «Πάφος» με ημερομηνία 15 Σεπτεμβρίου 1921 γράφει,

«Η αμάθεια είναι εξαπλωμένη εις βαθμόν απίστευτον. Το 84% του πληθυσμού αγνοούσιν ανάγνωσιν και γραφήν και κατά φυσικήν συνέπεια και το έγκλημα ολοέν αυξάνει, ενώ η οικονομική καχεξία του τόπου έφτασεν εις το απροχώρητον».

Από το βιβλίο του Ιερώνυμου Περισιτιάνη «Ιστορία των Ελληνικών γραμμάτων»:

«Προ της Αγγλικής Κατοχής στη Χλώρακα δεν έλειπούργησε Κοινοτικό Σχολείο, άλλ' ούτε και ιδιωτικών κοινοτικών τοιούτων, και ο λόγος είναι διότι ή κοινότης πρό της Κατοχής ήτο πολύ μικρά.

Ο Σοφοκλής Χατζή Γεωργίου, ετών 65 ο δούς ημίν τας πληροφορίας, έμαθε τα Κοινά γράματα, ήτοι Παιδαγωγίαν, Οκτώηχον και Απόστολον παρα τω αδελφώ του Χριστοδούλω Χ' Γεωργίου φοιτών έν οικία του εν ηλικία 12 ετών, ήτοι τω 1877. Εν καιρώ γεωργικών εργασιών ήκολούθει τον διδάσκαλον εις τους αγρούς του και ο μαθητής καθήμενος εν τω μέσω του αγρού, εν ω ο διδάσκαλος ησχολείτο, ανεγίνωσκεν ή απεστήθιζε το μάθημα του και ό διδάσκαλος διώρθωνε τα λάθη του. Εφοίτησεν ούτω επί 4 - 5 έτη ότε και ηδύνατο να λέγη τον Απόστολον επ' εκκλησίας με το εκκλησιαστικόν ύφος. Άλλοι μαθηταί δεν εφοίτησαν εις τον αδελφόν του. Δεν ενθυμείται άλλον να διδάξη εις σχολείον εν τω χωρίω του, αλλ' όσοι εγνωρίζον τα Κοι νά εδίδασκον μόνον τους συγγενείς των».

Από αυτή τη μικρή αναφορά του Ιερώνυμου Περισιάνη, καταλαβαίνουμε πως στις αρχές του 20ου αιώνα στη Χλώρακα όσο και στην υπόλοιπη επαρχία, τα πνευματικά και κοινωνικά πράγματα ήταν σε βαθμό ανυπαρξίας. Από αναφορές παλαιότερων γνωρίζουμε πώς οι μαθητές της Χλώρακας και της Έμπας φοιτούσαν σε ίδιο σχολείο, κάποτε στην Χλώρακα, κάποτε στην Έμπα. Στη Χλώρακα για αίθουσες τάξης οι κάτοικοι χρησιμοποιούσαν κατ αρχάς το καφενείο του Κώστα Ταπακούδη, και του Χαρή του Γιώρκα, ακόμα και την προέκταση που χαλάστηκε πρόσφατα, της εκκλησίας της Παναγίας της Χρυσοελεούσης.

Παναγιωτού (Πάτα) Νίκολου, η προξενήτρα

ΤΟ ΠΡΟΞΕΝΙΟ

Παλιά οι σχέσεις μεταξύ των δυο φύλων των νέων ήταν αυστηρά απαγορευμένες, σχεδόν ακόμα και να μιλήσουν

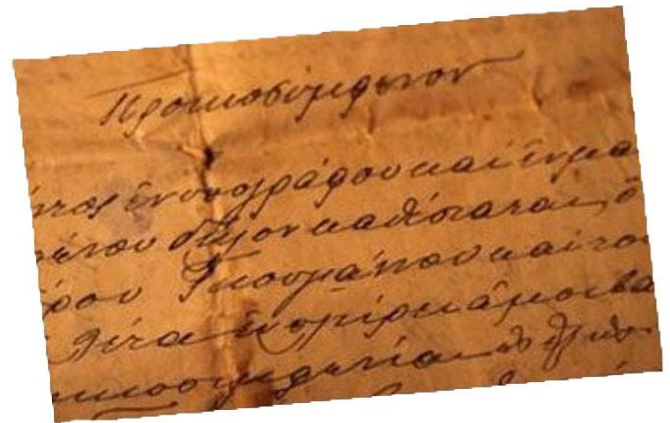
αναμεταξύ τους. Γι αυτό, τα παντρολογήματα γίνονταν με συνοικέσια. Τα προξενιά γίνονταν είτε με προξενιτή, είτε μ' ένα συγγενικό πρόσωπο, που μιλούσε στους γονείς της νύφης χωρίς τις περισσότερες φορές να λαμβάνουν υπόψη τη γνώμη της κοπέλας. Οι γονείς συνήθιζαν να παντρεύουν τα παιδιά τους σε νεαρή ηλικία, και αν μια κοπέλα ξεπερνούσε τα 22-25 θεωρείτο γεροντοκόρη, και ένας νέος αν περνούσε τα τριάντα λογαριαζόταν γεροντοπαλικάρο.

Ρεβέκκα Κλεόπα-Πιστέντη, η υφάντρα

Η ΠΡΟΙΚΑ

Χωρίς προίκα, συνήθως δεν γινόταν γάμος. Η προίκα πολλές φορές ήταν η αιτία να γίνει ένας γάμος, αλλά και να χαλάσει. Εκτός από τα χωράφια και το σπίτι, η νύφη είχε τα προικιά της, δηλαδή τα κεντήματα της, τα σεντόνια της, τα οικοκυρικά της και ότι άλλο συνεπάγεται για τη διαχείριση του νοικοκυριού.

Προικοσύμφωνο

ΤΟ ΠΡΟΙΚΟΣΥΜΦΩΝΟ

Την προίκα την κατέγραφαν στο προικοσύμφωνο και περιελάμβανε τα περιουσιακά στοιχεία που έδιναν οι γονείς στα παιδιά και κυρίως στις κόρες.

Ήταν βασικό μέλημα των γονιών που συμφωνούσαν μεταξύ τους παρουσία μαρτύρων και του παπά που ήξερε γράμματα και κατέγραφε τα συμφωνούμενα.

Το προικοσύμφωνο, ήταν γραπτό δια χειρός, και περιελάμβανε αναλυτικά όλα τα περιουσιακά στοιχεία που έδιναν οι γονιοί. Αναγράφονταν λεπτομερώς όλα τα

περιουσιακά στοιχεία από ακίνητα, ζώα, δένδρα, προικιά, χρυσαφικά, παράδες κ.λ.π. Ακολούθως το κατάθεταν στο Κτηματολόγιο ή σε άλλη αρμόδια κυβερνητική αρχή, και ήταν δεσμευτικό όπως ένα κκοτσιάνι ή τίτλος ιδιοκτησίας.

Χαρτώματα Μιρτή Στύρου-Οξεία

ΤΑ ΧΑΡΤΩΜΑΤΑ

Πρώτα έκαναν τα λογιάσματα, δηλαδή έδιναν το λόγο τους, και οι γονείς συμφωνούσαν για την προίκα που θα έδιναν στα παιδιά τους.

Τα λογιάσματα γίνονταν συνήθως στο σπίτι της νύμφης με τη συμμετοχή των οικογενειών, της νύμφης και του γαμπρού.

Το λόγιασμα ήταν απλή υπόσχεση αμοτέρων για τη σύναψη γάμου, δηλαδή υπόσχεση προφορική, με λόγια. Ακολουθούσαν τα αρραβωνιάσματα όπου αντάλλαζαν δαχτυλίδια σε επίσημη τελετή στην παρουσία πολλών καλεσμένων και ακολουθούσε διασκέδαση.

Το χάρτωμα ήταν επίσημη υπόσχεση, με τη συμμετοχή και της Εκκλησίας, και με γραμμένα τα πάντα σε χαρτί το λεγόμενο προικοσύμφωνο, δηλαδή τι θα έδιναν ως προίκα στα παιδιά τους..

Γάμος Χριστάκη Ταπακούδη

Ο ΓΑΜΟΣ

Οι νέοι στην ύπαιθρο παντρεύονταν σε νεαρά ηλικία με ευχαρίστηση, γιατί δεν υπήρχε άλλος τρόπος να έχουν σεξουαλικές σχέσεις, αφ εταίρου για να κάνουν παιδιά να τους βοηθούν στις γεωργικές δουλειές που συνήθως ασχολείτο ο πληθυσμός. Στα χωριά εκτός από κάποιο καφενείο που πήγαιναν πρωί για να μάθουν κάποιο νέο πριν πάνε στα χωράφια, δεν υπήρχε άλλη ψυχαγωγία

ούτε τηλεόραση, ακόμα και ραδιόφωνο μόνο στα καφενεία εύρισκε κάποιος. Γι αυτό μη έχοντας πολλά να κάνουν τα βράδια, ξάπλωναν ενωρίς, με αποτέλεσμα να κάνουν πολλά παιδιά, κάτι για το οποίο οι πατεράδες χαιρόνταν γιατί είχαν πολλά εργατικά χέρια, αλλά που οι μανάδες υπέφεραν καθώς γνωρίζουμε πόσο δύσκολος είναι ο κάθε τοκετός αλλά και το ανάγιωμα των μωρών.

Ο γάμος διαρκούσε τρεις ημέρες, από το Σάββατο μέχρι τη Δευτέρα.

Το κάλεσμα γινόταν ένα μήνα πριν. Μια γυναίκα γύριζε όλα τα σπίτια και τους καλούσε με ένα κανίσι (δώρο) δίδοντας λαμπάδια στους χωριανούς, και κουλούρια φρέσκα του φούρνου στους συγγενείς. Τον πρώτο κουμπάρο τον καλούσαν με ένα κόκκινο μαντήλι, και την πρώτη κουμέρα με ένα πλουμιστό τσεμπέρι.

Τα σημαντικότερα έθιμα ήταν το στόλισμα του γαμπρού και της νύμφης, το ζώσιμα, το κάπνισμα, το ξύρισμα του γαμπρού και η παρασκευή του ρεσιού. Τα έθιμα αυτά γίνονταν πάντα με τη συνοδεία των παραδοσιακών οργάνων του βιολιού και του λαούτου, και με συγκεκριμένα τραγούδια που αφορούν το κάθε έθιμο ξεχωριστά

Σφάξιμο χοίρου -οικογένεια Λαούρη-

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ-ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ

Από την παραμονή των Χριστουγέννων οι νοικοκυρές στην ύπαιθρο ζύμωναν γεννόπιπτες για τη γέννηση του Χριστού. Παιδιά γυρνούσαν τα σπίτια και έψαλλαν «καλήν εσπέραν άρχοντες», και αυτοί τους πλούμιζαν.

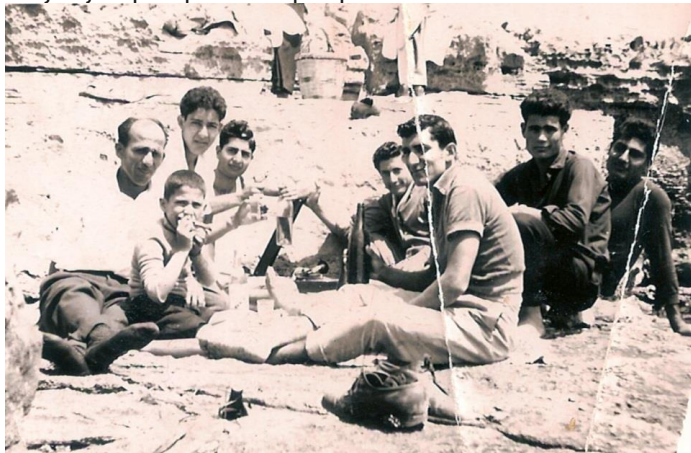
Μετά τη λειτουργία των Χριστουγέννων, έσφαζαν τον χοίρο που ανάγιωνναν από καιρού γι αυτό το σκοπό. Τον τεμάχιζαν και έφτιαχναν λαρτί, λούτζες, λουκάνικα, ζαλατίνες, τσιρίγγες και μίλλα.

Τα Χριστούγεννα πίστευαν πως έρχονταν οι Καλικάντζαροι τα δαιμόνια που μπαίνουν από τις καμινάδες των σπιτιών και κλέβουν, αλλά με τον αγιασμό των Φώτων πίστευαν ότι έφευγαν.

Την ημέρα των Θεοφανίων, οι κάτοικοι για να καλοτιάσουν τις καλές νεράιδες και τις κακές ανεράδες που πίστευαν ότι κατοικούσαν στις πηγές, πήγαιναν στις βρύσες του χωριού για να γεμίσουν τις στάμνες τους με αγιασμένο νερό, αφού πρώτα γινόταν δέηση από τον ιερέα που το ευλογούσε.

Την πρωτοχρονιά εορτάζεται η μνήμη του αγίου Βασιλείου. Η κάθε νοικοκυρά ζυμώνει τη βασιλόπιττα, μέσα στην οποία τοποθετείται ένα νόμισμα για τον τυχερό της χρονιάς.

Την ημέρα αυτή μόλις κτυπήσει η καμπάνα της εκκλησίας, κόβουν χλωρή ελιά, και ρίπτουν τα φύλλα στη φωτιά επικαλούμενοι τον άγιο Βασίλειο να τους φανερώσει αν τους αγαπά το πρόσωπο που θέλουν, λέγοντας: «Άη Βασίλη βασιλιά που περπατάς τζιαί καλαντάς δείξε τζιαί φανέρωσε αν μ' αγαπά ο»

Καθαρά Δευτέρα στο Δήμμα

ΚΑΘΑΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑ

Με την Καθαρά Δευτέρα ξεκινά η Σαρακοστή. Πήρε το όνομα της από τον αριθμό τεσσαράκοντα γιατί αρχικά είχε διάρκεια 40 ημερών. Πρώτα ήταν 40 μέρες πριν την Μεγάλη Εβδομάδα, αλλά αργότερα προστέθηκε στη Σαρακοστή και η Μεγάλη Εβδομάδα κι έτσι η Σαρακοστή πλέον διαρκεί 48 μέρες.

Οι Χριστιανοί κατά τη διάρκεια της τρώνε μόνο νησίσιμα φαγητά, και τοιουτοτρόπως καθαρίζει το σώμα τους πνευματικά και σωματικά. Η νηστεία διαρκεί τώσες μέρες, όσες ήταν και οι μέρες νηστείας του Χριστού στην έρημο. Το πέταγμα του χαρταετού, είναι ένα έθιμο μεταγενέστερο αυτής της μέρας. Οι κάτοικοι παρέες βγαίνουν στις παραλίες της Χλώρακας, παίρνοντας μαζί τους νησίσιμα φαγητά, και με κέφι διασκεδάζουν.

Διαγωνισμοί στη πλατεία της εκκλησίας

ΛΑΜΠΡΗ

Τις μέρες πριν την Λαμπρή, οι νοικοκυραίοι άσπριζαν με ασβέστη τα σπίτια τους και όλους τους πετρώτοιχους. Οι νοικοκυρές ζύμωναν παξιμάδια και φλαούνες, επίσης κοκκίνιζαν τα αυγά με λαζάρι, ένα είδος άγριου χόρτου από το οποίο έπαιρναν τις ρίζες και τις έβραζαν.

Το Σάββατο του Λαζάρου τα παιδιά γύριζαν τα σπίτια και έψαλλαν τον «Λάζαρο». Οι νοικοκυρές τους έδιναν ως δώρο φρέσκα αυγά για να τα βάψουν, φλαούνες, και

χρήματα. Τη Κυριακή των Βαΐων, οι πιστοί έπαιρναν κλωνιά ελιάς στην εκκλησία, και τα άφηναν μέχρι την Πεντηκοστή, οπότε αγιαζόταν η ελιά για το κάπνισμα το οποίο πίστευαν ότι έδιωχνε κάθε κακό και ζηλοφθονία.

Την Μεγάλη Πέμπτη, οι εικόνες του εικονοστασίου καλύπτονταν με μαύρα ρούχα σε ένδειξη πένθους. Την Μεγάλη Παρασκευή το πρωί οι νέες μάζευαν λουλούδια από τις αυλές και τις φραχτές, και στόλιζαν τον επιτάφιο, ενώ τη νύχτα έψελναν τον επιτάφιο και ακολούθως έκαναν την περιφορά του στους δρόμους του χωριού.

Το Μεγάλο Σάββατο το βράδυ οι καμπάνες κτυπούσαν χαρμόсуна και καλούσαν όλους τους κατοίκους να πάνε στην εκκλησία για τη λειτουργία της Ανάστασης.

Έξω, στην πλατεία της εκκλησίας, αργά τη νύχτα άναβαν τη Λαμπρατζιά, και τα μεσάνυχτα ο παπάς έλεγε το Δεύτε λάβετε φως εκ του ανεσπέρου φωτός, και από κεριά του παπά, και από χέρι σε χέρι, άναβαν όλοι τα κεριά τους και έψελναν τον καλό λόγο.

Η γιορτή της Λαμπρής διαρκούσε τρεις ημέρες.

Τα απογεύματα του τριημέρου οι κάτοικοι μαζεύονταν στην κεντρική πλατεία της εκκλησίας όπου έπαιζαν παραδοσιακά παιχνίδια και διαγωνίσματα όπως ζιζιρο, σακουλοδρομίες, γαΐδουροδρομίες, αυγοδρομίες, τράβηγμα σχοινού.

Παρέλαση μπροστά από την αρχαία εκκλησία

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ

Εθνικές εορτές ονομάζονται οι γιορτές για ολόκληρο το έθνος των Ελλήνων της Κύπρου που αφορούν μεγάλα ιστορικά γεγονότα όπως η απελευθέρωση, το τέλος ενός πολέμου, η ανεξαρτησία μιας χώρας κλπ.

Στη Χλώρακα το δημοτικό σχολείο, τα σωματεία του Θρησκευτικού συλλόγου, του μορφωτικού συλλόγου, της ΠΕΚ, και του ΑΚΕΛ, γιόρταζαν με συγκεντρώσεις, ομιλίες,

σκετς επί σκηνής, και κάποτε με παρελάσεις, τις επετείους της 25^{ης} Μαρτίου της επανάστασης του 1821, της 1^{ης} Απριλίου του αγώνα της ΕΟΚΑ εναντίον των Βρετανών Αποικιοκρατών, της 1^{ης} Οκτωβρίου για την ανακήρυξη της Κυπριακής δημοκρατίας, και της 28^{ης} Οκτωβρίου για τον αγώνα εναντίον του Ιταλογερμανικού φασισμού στον Β' παγκόσμιο πόλεμο.

Καφενείο του Βάννα

ΚΑΦΕΝΕΙΑ

Τα καφενεία την παλιά εποχή στην ύπαιθρο, καθώς δεν υπήρχαν κέντρα διασκέδασης, ήταν χώροι συνάντησης και συναναστροφής, χώροι αναψυχής, χαλάρωσης, και ξεκούρασης, αλλά και μέρος όπου ο κόσμος συζητούσε θέματα που απασχολούσαν την καθημερινότητα του χωριού. Είσαν χώροι που συνήθως επισκέπτονταν μόνο άνδρες, πολλά καφενεία επίσης λειτουργούσαν και ως μπακάλικα.

Αντρεούν και Χριστοφής

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

Τα παλιά χρόνια τα επαγγέλματα διαμορφώνονταν ανάλογα με τις ανάγκες και τις δυνατότητες των ανθρώπων. Στη Χλώρακα οι πλειονότης των κατοίκων ησχολείτο με τη κτηνοτροφία και τη γεωργία, ενώ λίγοι

ησχολούντο με τα τεχνικά επαγγέλματα όπως κτίστης, σκαρπάρης, πελεκάνος, καρεκλάς, χασάπης, αγωγιάτης, κωμοδρόμος, πετροκόπος, γανωματής, καλαθάς, καλλικός, τελλάλης.

Συνήθως οι περισσότεροι ησχολούντο ταυτοχρόνως με δύο επαγγέλματα γιατί από τη γεωργία και τη κτηνοτροφία δεν αρκούσαν τα εισοδήματα, έτσι εξασκούσαν και δεύτερο επάγγελμα ως πάρεργο, ή και το αντίθετο.

Σήμερα τα περισσότερα από αυτά τα επαγγέλματα έχουν εκλείψει, έχουν χαθεί και έπαψαν οι άνθρωποι να ασχολούνται με αυτά καθώς η ανάπτυξη της βιομηχανίας εκμοντερνοποίησε και ευκόλυνη την παραγωγή προϊόντων προερχομένων εξ αυτών των επαγγελμάτων. Οι νέοι άνθρωποι σήμερα γνωρίζουν για αυτά εκ της θεωρίας σε βιβλιογραφίες, ή από τις διηγήσεις των γονέων και των παππούδων τους.

Η κηδεία του Χατζηφιλιππου, 1958

ΚΗΔΕΙΑ

Ο θάνατος είναι η μεγάλη αλήθεια της ζωής. Ο άνθρωπος στάθηκε πάντα μπροστά σ' αυτό το σημαντικό γεγονός με δέος και μόνο άνθρωποι βαθιά θρησκευόμενοι ή άνθρωποι με φιλοσοφικές τάσεις μπόρεσαν να συμφιλιωθούν με αυτή την τραγικότητα που περικλείει η ζωή.

Η ψυχή εγκαταλείπει το σώμα μόνο όταν αυτό πάψει να είναι ζωντανό. Η λέξη ψυχή σημαίνει πνοή, διότι προέρχεται από το ρήμα ψύχω, που σημαίνει πνέω. Η λέξη θάνατος σημαίνει η παύση της λειτουργίας ενός οργανισμού.

Επειδή οι άνθρωποι αγαπούσαν τη ζωή και φοβούνταν τον θάνατο, για να παρηγορούνται πίστεψαν ότι υπάρχει η ψυχή που είναι αθάνατη, γι αυτό κηδεύουν τους πεθαμένους ανθρώπους με τιμές.

Η τελετή της κηδείας αποτελεί τρόπο έκφρασης της αγάπης των ζωντανών προς τον εκλιπόντα. Οι χριστιανοί πιστεύοντας ότι το σώμα είναι προορισμένο να αναστηθεί θάβουν τον νεκρό με όλες τις τιμές. Τον λούουν, τον στολίζουν, τον ντύνουν με τη καλή στολή και τον τοποθετούν στο φέρετρο.

Ο νεκρός θα πρέπει να παραμείνει άταφος 24 ώρες για τις περιπτώσεις της νεκροφάνειας, ώστε να μην υπάρχει περίπτωση να θάψουν κάποιον ζωντανό.

Για τρεις ημέρες, λένε, ότι η ψυχή του νεκρού πλανάται μέσα στο σπίτι και παρακολουθεί εκ του αφανούς. Μετά και επί σαράντα μέρες επισκέπτεται όλα τα μέρη που περπάτησε ο αποθανών κατά την διάρκεια της ζωής του. Στις τρεις ημέρες κάνουν μνημόσυνο του νεκρού τα τρίτα, και στις εννιά τα εννιάμερα. Στις σαράντα μέρες κάνουν το

σαρανταλείτουργο και προσφέρουν κόλλυβα και συγχωράνε.

Όταν κάποιος χαροπαλεύει ολόκληρες μέρες και δεν βγαίνει η ψυχή τους και τυραννιούνται, σημαίνει οι άνθρωποι αυτοί θεωρούνται κριματισμένοι. Αν έχει καμιά μεγάλη έχθρα με κάποιον, στέλνουν και τον καλούν να συγχωρεθούν και κατ' αυτόν τον τρόπο επιταχύνεται ο θάνατος.

Τους ετοιμοθάνατους τους κοινωνάνε για να γίνουν καλοί χριστιανοί, έστω και στο τέλος. Πολλοί δεν θέλουν να κοινωνήσουν, γιατί με την κοινωνία θεωρούν βέβαιο το θάνατο.

Πολλές φορές συμπίπτει την ημέρα του θανάτου κάποιου να γίνει μια θεομηνία. Το γεγονός το συσχετίζουν με τον θάνατο και θεωρούν τον άνθρωπο αυτό πολύ κακό και κριματισμένο.

Όταν το λείψανο βραχεί κατά την μεταφορά του στο νεκροταφείο, πιστεύουν ότι κι άλλος θα πεθάνει.

Οι γυναίκες προσέχουν τα μαλλιά τους να μην ακουμπήσουν στο πρόσωπο του νεκρού, γιατί πέφτουν.

Αν φτερνιστεί κάποιος μπροστά στο νεκρό, ξηλώνει μια ραφή από ένα ρούχο, γιατί αλλιώς πεθαίνει.

Η μάνα, που της πεθαίνει το πρώτο παιδί, δεν κάνει να ακολουθήσει την κηδεία στην εκκλησία, γιατί υπάρχει κίνδυνος και για άλλο.

Σαν περνάει η κηδεία από τις γειτονιές, κλείνουν τις πόρτες για να μην μπει ο χάρος στα σπίτια.

ΜΕΤΑ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ

Μία είναι η ζωή μας, δεν υπάρχει άλλη. Κόλαση είναι όσο υπάρχει ζωή, και Παράδεισος όταν σταματήσει η ζωή. Στη πρόσκαιρη ζωή μας οι λύπες και οι στενοχώριες καθώς και τα μεγάλα βάσανα που μας δέρνουν, είναι υπέρτερα

όσων χαρών απολαμβάνουμε. Είναι μια ζωή γεμάτη μικρές χαρές και μεγάλες πίκρες, με τον πόνο περισσότερο από την απόλαυση.

Είναι μια κατάσταση που όλοι την αντιλαμβάνονται όταν σκεφτούν με την καθαρή λογική, που δυστυχώς οι διάφορες θρησκείες εκμεταλλευόμενες το φόβο των ανθρώπων για το θάνατο, τους πείθουν για μια άλλη μετρά θάνατον ζωή, καλύτερη ή χειρότερη.

Και αναρωτιέμαι, είμαι εγώ που σκέφτομαι πως η ζωή είναι μία; Όλοι οι άλλοι το ξεχνούν; Ή πιστεύουν πως θα έχουν ακόμα μία, για να κερδίσουν ίσως μια θέση στον Παράδεισο;

Λέω εγώ, πως πρέπει να αντικρίζουμε τη ζωή στη σωστή της διάσταση και να ζούμε την κάθε μέρα. Να αρπάζουμε τις καλές στιγμές όταν έρχονται, και να διώχνουμε τις κακές που μας θλίβουν και μας καταπονούν.

Να βλέπουμε τις μεγάλες δυστυχίες που συμβαίνουν γύρω μας και να είμαστε ευχαριστημένοι με τις μικρότερες δικές μας. Να αναγνωρίζουμε τις αληθινές και να τις αποφεύγουμε. Να μην πικραίνουμε αχρείαστα τους γύρω μας, γιατί η πίκρα που δημιουργούμε γυρνά μπουμέρανγκ σε εμάς.

Χαρά σημαίνει να αγαπούμε, να μας αγαπούν, να έχουμε την υγεία μας και τον επιούσιο. Όλα τα άλλα είναι περιττά που δημιουργούν αντιπαλότητες, μίσση και έχθρες, κακά τα οποία προκαλούν δυστυχία και πόνο, δημιουργούν γύρω μας μια κόλαση.

Όσο ζει ο άνθρωπος υποφέρει και πονά, καθώς είναι στη φύση του όσο περισσότερα έχει, και άλλα να γυρεύει, ώστε στην αναζήτηση του να ταλαιπωρείται και να καταπονείται. Μια ολόκληρη ζωή προσπαθεί για περισσότερα χωρίς ποτέ να ικανοποιείται, με αποτέλεσμα κάποια στιγμή όταν κοιτάζει πίσω την προηγούμενη του ζωή, να καταλαβαίνει πως όλα ήταν μάταια και άσκοπα. Θα δει πως πολλοί αγαπημένοι του υπέφεραν και πέθαναν, θα δει πως και η δική του ζωή τελειώνει, και θα νιώσει πως φτάνει ο καιρός του. Ίσως τότε να καταλάβει πως θα ησυχάσει και θα ξεκουραστεί, καθώς με το θάνατο παύουν όλα να υπάρχουν, ούτε έγνοιες, ούτε αρρώστιες, ούτε πόνοι. Ίσως πάλι να φοβηθεί τον επερχόμενο του θάνατο, καθώς θα νομίζει πως μετά θάνατον υπάρχει κόλαση, και ο ίδιος είναι προορισμένος γι αυτήν,

Συμπεραίνω λοιπόν, πως όσο κυνηγούμε μια δεύτερη ζωή, δεν θα τη συναντήσουμε, γιατί ούτε Κόλαση υπάρχει, ούτε Παράδεισος μετά θάνατον. Πιστεύω πως Κόλαση είναι η ζωή μας, και Παράδεισος ο θάνατος μας.

Αλλοίμονο λοιπόν σ' αυτούς που μένουν, και χαρά σ' αυτούς που φεύγουν.

Μοιρολογήτριες

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

Μνημόσυνο είναι η τελετή που γίνεται στη μνήμη νεκρών. Είναι θρησκευτική ακολουθία με δεήσεις προς ανάπαυση της ψυχής του τεθνεώτος.

Είτε ψάλλεται τρισάγιο στον τάφο του νεκρού είτε ψάλλεται επιμνημόσυνη δέηση στην εκκλησία μετά τη λειτουργία, ή και τα δύο.

Τρισάγιο γίνεται στα τριήμερα, στα εννιάμερα, στα σαρανταήμερα, στα τριμήνια, στα εξαμήνια από τον θάνατο του νεκρού, και ακολούθως κάθε χρόνο.

Μετά την τελετή του μνημοσύνου γίνεται το μοίρασμα κόλλυβων τα οποία ονομάζονται συγχώρα επειδή καθένας εύχεται τη συγχώρεση του νεκρού με τη φράση «Θεός συγχωρέστον».

Επίσης μνημόσυνα τελούνται κάθε Ψυχοσάββατο από τους συγγενείς, για πάντες τους κεκοιμημένους.

